

φάγωμεν) Σέριφ. β) Θηλ., είδος χυμώδους άλλ' άγλύκου σταφυλής 'Αστυπ. Ρόδ. Συνών. *νερ ο σταφυλο*. 2) Είδος φυτού του άγρου με άνθη χρώματος ζωηρώς κιτρίνου Κώς. Συνών. *μάης*. 3) Ούδ., είδος μήλων Κύπρ.

Η λ. και ως έπων. υπό τους τύπ. *Γυαλ-λούρης* Κάρι., *Γυάλ-λουρος* Κύπρ., ως έν. κύρ. υπό τους τύπ. *Γυαλ-λούρης*, *Γυαλ-λούρα* Κύπρ. και ως τοπων. υπό τους τύπ. *Γυαλ-λούρης* Ρόδ., *Τού Γυαλούρη* ο Κάβος 'Ηράκλ.

γυαλουρίζω Κρήτ. (Βιάνν. Σφακ.) *γυαλ-λουρίζω* Κύπρ. Κώς Ρόδ. Σύμ. κ.ά.

Έκ του έπιθ. *γυαλούρης*.

1) Γρυλλώνω, διανοίγω τους όφθαλμούς εκ θαυμασμού, χαρής ή άγανακτήσεως Κρήτ. (Βιάνν. Σφακ.) Κύπρ. Κώς: *'Εγγαλούρις* ή *θιγά*, άμα τση φέρανε τό κοριάς Βιάνν. *Είδα γυαλ-λουρίζει τ' άμ-μάδια του*; Κύπρ. Συνών. *γρυλλώνω*. 2) Διανοίγω τους όφθαλμούς διά νά έκφοβίσω τινά Κύπρ.: *Αν του γυαλ-λουρίσω, έν' νά τον κάμω νά μέν ήξέρη μήτε ποῦ νά πάη μήτε ποῦ νά 'ρη* Κύπρ. *Μην δοῦ γυαλ-λουρίζ-ξης του παιδιξιού τδαι φουάται* Κώς. 3) Λάμπω, άκτινοβολώ Ρόδ. Σύμ.: *Γυαλ-λουρίζουν τὰ μ-μάτια του* κάτ-τη Ρόδ. 4) Μεταφ., φαίνομαι κάπως ώραϊος, επί γυναικών κυρίως Κρήτ. (Σφακ.): *Γυαλουρίζ' ή κοπελιά του Μανόλη*. Διά τήν σημ. πβ. *γυαλίξω* 3.

γυαλουρίς έπιθ. ένιαχ. Ούδ. *γυαλ-λουρι* Κύπρ. (Καλοπαναγιώτ. κ.ά.)

Έκ του έπιθ. *γυαλούρης* διά τής παραγωγ. καταλ. -ίς, χρώματος δηλωτικής.

Ο έχων χρώμα ύποπράσινον ένθ' άν.: *Γυαλ-λουρίν γρεμ-μύδιν* Κύπρ. (Καλοπαναγιώτ.)

γυαλουρόγατιος ό, ένιαχ. *γυαλ-λουρόκατ-ίος* Κύπρ.

Έκ του έπιθ. *γυαλούρης* και του οῦς. *γάττος*, παρὰ τό όπ. και *κάττος*.

Ο έχων όφθαλμούς ύποπράσινους, όμοιάζοντας κατά τό χρώμα πρὸς όφθαλμούς γάττου. Συνών. βλ. εις λ. *γυαλούρης* 1.

γυαλουρόζωνος έπιθ. ένιαχ. *γυαλ-λουροζωνού* Κύπρ.

Έκ των έπιθ. *γυαλούρης* και *ζωνός*.

Επί αϊγών και τράγων, ό έχων ύποπράσινους όφθαλμούς και τρίχωμα λευκόν με μαύρην λωρίδα περι τήν όσφύν ως ζώνην.

γυαλουρομάτης έπιθ. ένιαχ. *γυαλ-λουρομ-μάτης* Κώς Μεγίστ. κ.ά. *γυαλ'λουμάτ'ς* Μ. 'Ασία (Κυδων.) *γυαλ-λουρομ-ματος* Κύπρ. (Γερμασ. Καλοπαναγιώτ. κ.ά.)

Έκ του έπιθ. *γυαλούρης* και του οῦς. *μάτι*.

1) Ο έχων λάμποντας όφθαλμούς χρώματος γαλανού ή ύποπράσινου Κύπρ. Μεγίστ. Μ. 'Ασία (Κυδων.) Συνών. *γυαλούρης* 1. 2) Ο έχων τους βολβούς των όφθαλμών έξέχοντας Κώς. Συνών. *γυαλούρης* 2.

γυαλουροῦ ή, ένιαχ. *γυαλ-λουροῦ* Κύπρ.

Έκ του θηλ. *γυαλοῦρα* του έπιθ. *γυαλοῦρης* κατά τύπ. ύποκορ. Διά τόν σχηματισμόν βλ. Σ. Μενάρδ., 'Αθηνά 6 (1894), 150.

Η γυνή ή έχουσα λάμποντας ύποπράσινους όφθαλμούς ένθ' άν.: *Δσμ.

'Αγία Χρυσολογάτισ-σα, ποῦ 'σαι καρτσίν τής Φούτης,

έβλεπέ μου τήν γυαλ-λουροῦν, ποῦ πέφτει μοναθή της Κύπρ.

γυαλουρούδι τό, ένιαχ. *γυαλ-λουρούδιν* Κύπρ. *γυαλ-λουρούιν* Κύπρ. (Καλοπαναγιώτ. Μουτουλ. Πεδουλ. κ.ά.)

Έκ του οῦς. *γυαλοῦρης*, τό όπ. εκ του έπιθ. *γυαλοῦρης*, και τής ύποκορ. καταλ. -οῦδι.

Παῖς έχων λάμποντας όφθαλμούς, χρώματος όμοίου πρὸς τό των όφθαλμῶν γαλῆς ένθ' άν.

γυαλούφα ή, ένιαχ. *γυαλ-λούφα* Κύπρ.

Πιθαν. εκ του 'Ελληνιστ. οῦς. *υαλωπίς*.

Πέτρωμα περιέχον τεμάχια γύψου και παρουσιάζον εκ τούτου όφιν υαλώδη. Συνών. *γυαλερός* 2, *γυαλόροτσος*.

γυαλοφεγγίτης ό, ένιαχ. *γυαλουφιγγίτης* Θράκ. (Τζετ.) Προπ. ('Αρτάκ. Πάνορμ.) Πληθ. *γυαλουφιγγίτα* Θράκ. (Τζετ.)

Έκ του Βυζαντ. *υαλοφεγγίτης*.

1) Ο επί τής στέγης των οικιών υαλωτός φεγγίτης Προπ. ('Αρτάκ. Πάνορμ.) 2) Κατά πληθ., οί εκ των ένωτίων των γυναικών κρεμάμενοι μικροί αδάμαντες ή υαλοκρύσταλλοι, εκ τής λάμψεως τήν όποιαν έκπέμπουν Θράκ. (Τζετ.) κ.ά. || *Δσμ.

Νά πάρη χτένι και γυαλί, νά πάρη συρματένια σκουλαρικάκια τρίκλωνα με τίς γυαλοφεγγίτοι και σκαρλατένια κουμπατιά νά στειλ' τήν άρρ'βουριά του (σκαρλατένια = κόκκινα, κουμπατιά = ύποδήματα) Τζετ.

γυαλοφέγγω ένιαχ. *γυαλοφέγγου* Λέσβ. ('Αγιάς. κ.ά.)

Έκ του οῦς. *γυαλί* και του ρ. *φέγγω*.

Εκπέμπω φῶς, λάμπω ένθ' άν.: *'Ηταν παρώρας πλιά, τ' άστρα γυαλοφέγγαν 'ς τον οῦρανό 'Αγιάς. Μό' τὰ φανάρια 'ς τὰ τιρσέκια γυαλοφέγγαν, θάρ'γης γιά παρ'γουριά* (τιρσέκι = γωνία δρόμου) αυτόθ. *Σά 'νείρατου γυαλονφέτς' 'ς του μυαλό μ' Λέσβ.*

γυαλόφυλλος έπιθ. Κ. Παλαμ., Γράμματ., 2.180.

Έκ των οῦς. *γυαλί* και *φύλλο*.

Ο έχων στιλπνά φύλλα: Ποίημα.

"Οξω βροχή ξεστάλαξε 'ς τὰ χνουδωτά χωράφια και 'ς τίς γυαλόφυλλες βραγιές...

γυαλοχαρτάρισμα τό, 'Αθην. *γυαλ-λοχαρτάρισμα* Κάλυμν. Νίσυρ. *γυαλ-λ^d οχαρτάρισμα* Λέρ. κ.ά.

Έκ του ρ. *γυαλοχαρτάρω*.

Η λείανσις ξυλίνου, δερματίνου ή μεταλλικού άντικειμένου δι' υαλοχάρτου ένθ' άν.: *Τό επιπλο θέλει γυαλοχαρτάρισμα έλαφρό και λοῦστρο 'Αθην.*

γυαλοχαρτάρω 'Αθην. *γυαλονχαρτάρου* Στερελλ. (Αίτωλ. 'Ακαρναν. Μύτικ. Σπάρτ. κ.ά.) *γυαλ-λοχαρτάρω* Κάλυμν. Νίσυρ. *γυαλ-λ^d οχαρτάρω* Λέρ. κ.ά.

Έκ του οῦς. *γυαλόχαρτο* και τής παραγωγ. καταλ. -άρω.

Λειάνω, καθιστώ όμαλήν δι' υαλοχάρτου τραχειάν επιφάνειαν ξύλου, δέρματος, μετάλλου κ.ά. ένθ' άν.: *Πρέπει νά τό γυαλοχαρτάρουμε πρώτα και ύστερα νά τό λουστράρουμε τό επιπλο 'Αθην.* *Τὰ γυαλονχαρτάρου τὰ παπούτσια*

μὴ γυαλόχαρτον Σπερελλ. (Αἰτωλ.) Πβ. γυαλόχαρτί-ζω.

γυαλοχαρτιά ἡ, ἐνιαχ. γυαλονχαρτιά Μακεδ. (Χαλκιδ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γυαλόχαρτο.

Ὁργανον ξυλουργικὸν χρησιμοποιούμενον διὰ τὴν λείαν-σιν τῆς ἐπιφανείας τῶν ξυλίνων ἐπίπλων ἐνθ' ἄν.

γυαλοχαρτίζω Ἀθῆν. Πελοπν. (Γαργαλ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γυαλόχαρτο καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-ίζω.

Γυαλόχαρτάρω, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: Θὰ ῥθῇ τὸ παιδί νὰ τὰ γυαλοχαρτίση πρῶτα τὰ κάρκελα καὶ ὕστερα θὰ τὰ βάρουμε Ἀθῆν. Κάθεταί ἡ πομονετικά ὑπὸ τὴν ἀνγὴ καὶ γυαλοχαρτίζει τὸ τραπέζι, γιὰ νὰν τὸ ματαλουνστράρη Πελοπν. (Γαργαλ.)

γυαλοχάρτισμα τό, Πελοπν. (Γαργαλ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γυαλόχαρτίζω.

Γυαλόχαρτάρισμα, τὸ ὅπ. βλ.: Νὰ κάνετε ἓνα γυαλοχάρτισμα ἔς τὴν πόρτα καὶ στερνὰ νὰ τὴ μογιαντί-σουντε.

γυαλόχαρτο τό, κοιν. γυαλόχαρτον πολλαχ. βορ. ἰδιωμ. γυαλ-λόχαρτον Κύπρ. γυαλ-λόχαρτο Κάλυμν. Κῶς Μεγίστ. Ρόδ. Σύμ. Τῆλ. γυαλόχαρτο Νάξ. (Ἀπόρυνθ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γυαλί καὶ χαρτί.

Χάρτης, ἐπὶ τῆς μιᾶς ὀψέως τοῦ ὁποίου εἶναι ἐπικολλη-μένα λεπτότατα θρύμματα ὑάλου, χρήσιμος διὰ τὴν λείανσιν ξυλίνων ἢ μεταλλίνων ἀντικειμένων κοιν.: Πῆρε τὸ γυαλό-χαρτο κ' ἔτριψε τὰ παραθυρόφυλλα καὶ στερνὰ τὰ βάρφε (στερνὰ = ὕστερα) Πελοπν. (Βούτσ.) Πᾶρε τὸ γυαλόχαρτο νὰ τριψῇς τὰ πυροῦνια ποὺ σκουριάσανε Πελοπν. (Γαργαλ.) Τοῦ γάττιου τὸ δέρμα εἶναι ὅπως τὸ γυαλόχαρτο (γάττος=ὁ ἰχθύς σκύλλιον) Μαθράκ. Ὁθων. || Φρ. Πᾶρι ἓνα γυαλόχαρ-τον νὰ γυαλίσης τὰ ξύλα σ' (= τὰ κέρατά σου ὕβρις) Θεσσ. (Τσαγκαρ.)

γυάλωμα τό, Κ. Βάρναλ., Ἀπολ. Σωκρ. 1,16 — Λεξ. Δημητρ. γυάλουμα Θράκ. (Κομοτ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γυαλώνω.

1) Ἡ ἐπάλειψις τῆς ἐπιφανείας ἀγγείων ἐξ ὀπτῆς γῆς διὰ μολυβδόχου διαλύσεως καὶ ἡ ἐκ ταύτης προερχομένη στίλ-βωσις αὐτῶν Θράκ. (Κομοτ.) Συνών. γυαλώση. 2) Ἡ ὑάλωδης ὄψις, τὸ θάμβωμα, τὸ ὅποιον προσλαμβάνουν οἱ ὀ-φθαλμοὶ ψυγορραγούντος Κ. Βάρναλ., Ἀπολ. Σωκρ., ἐνθ' ἄν.—Λεξ. Δημητρ.: Κι ἄρχισαν οἱ πόνοι κ' οἱ σπασμοί, τὸ γυάλωμα τῶν ματιῶν Κ. Βάρναλ., ἐνθ' ἄν.

γυαλωμός ὁ, ἐνιαχ. γυαλουμός Ἡπ. (Ζαγόρ. Κουκούλ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γυαλώνω. Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ. ἀπλώνω > ἀπλωμός, σκοτώνω > σκοτωμός, χαντακώνω > χαντακωμός.

Ἡ οἶονει κρυστάλλωσις καὶ ἀπολίθωσις ἐξ ἀπροσδοκῆτου καὶ ἀπαισίας τινὸς εἰδήσεως ἐνθ' ἄν.: Κακὸς γυαλωμός! (ἄρᾳ) Ζαγόρ.

γυαλώνω Πελοπν. (Ἀναβρυτ. κ.ά.) Πόντ. (Χαλδ.) — Ἡμερολ. Μεγάλ. Ἑλλάδ. (1923), 123 — Λεξ. Βλαστ. Δημητρ. γυαλώνω Εὐβ. (Κουρ. Στρόπον.) Ἡπ. (Ζαγόρ. Κουκούλ.

κ.ά.) Θεσσ. (Κακοπλεύρ. Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Θράκ. (Μά-δυτ. Σουφλ.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. κ.ά.) Σκυρ. Σπερελλ. (Περίστ. κ.ά.) Ἀόρ. γυάλωκα Εὐβ. (Κουρ.) Σκυρ. Ἐκ τοῦ οὐσ. γυαλί.

Α) Μεταβ., στιλβώνω ἐπιφάνειάν τινα διὰ βερνικίου ἢ ἀσβέστου Θράκ. (Μάδυτ. Σουφλ.) Πόντ. (Χαλδ.) — Λεξ. Δημητρ.: Γυαλώσαμ' σήμιρα τοῦ σπίτ' (τὸ ἀσβεστώσαμε) Σουφλ. Συνών. ἀλείφω Α3.

Β) Ἀμτβ. 1) Καθίσταμαι ὥς ἡ ὕαλος ἐκ τοῦ ψύχους, κρυσταλλοῦμαι Εὐβ. (Κουρ. Στρόπον.) Ἡπ. (Ζαγόρ. Κου-κούλ. κ.ά.) Θεσσ. (Κακοπλεύρ. Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Μα-κεδ. (Γήλοφ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. κ.ά.) Σκυρ. Σπερελλ. (Πε-ρίστ. κ.ά.): Τοῦ χιόν' γυάλουνσι, ἔκαμι γυαλί Στρόπον. Γυά-λουνσαν τὰ πονδάρια μου αὐτόθ. Ἡμ'ταν ἰδρουμένους κι γυά-λουνσα αὐτόθ. Δῶσι μου μιὰ πατατούκα ἡ κόμα νὰ βάλω γυάλουνκα ποὺ τοῦ κρούου! Κουρ. Ἐνα βράδ' γυάλουνσα οὐ κα-φαρός ποὺ τοῦ κρούου Περίστ. Χουρὶς φουτιά γυάλουνκα Σκυρ. Συνών. κρυσταλάζω, παγώνω. 2) Λαμβάνω ἐκ-φρασιν ὑαλώδη, θολοῦμαι, ἐπὶ ὀφθαλμῶν Εὐβ. (Κουρ.) — Ἡμερολ. Μεγάλ. Ἑλλάδ. (1923), 123 — Λεξ. Δημητρ.: Τὰ μάτια του γυαλώκανε ὑπὸ τὴν ἀδυναμία Κουρ. Οὐλ-λουνε τὰ μ-μάτια εἴχανε γυαλώσει ὑπὸ τὸ τήραμα αὐτόθ. Ἡταν ξα-πλωμένος ἀπάνω ἔς τὴν ἄμμο ἀνάσκελα ἓνας πεθαμένος ἦταν παιδί πρᾶμα, ὁμορφο σὰν ἀγγελούδι, μὰ μὲ κερένια τὴ μορφή καὶ ὀρθάνοιχτα γυαλωμένα τὰ μαῦρα του μάτια Ἡμερολ. Μεγάλ. Ἑλλάδ., ἐνθ' ἄν.

γυάλωση ἡ, Πελοπν. (Κορινθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γυαλώνω.

Γυάλωμα 1, τὸ ὅπ. βλ.

γυαλωσύνη ἡ, Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γυαλώση.

Ἡ στιλπνότης. Πβ. γυάλωμα 1.

γυάρδα ἡ, σύνηθ. γυάρδα Κάρπ. λυάρδα Ἀθῆν. (πχ-λαιότ.) Πελοπν. (Μάν.) κ.ά.

Ἐκ τοῦ Ἀγγλ. yard.

Μέτρον μήκους, ἀντιστοιχοῦν πρὸς 0,914 μ. σύνηθ.: Μὲ τρεῖς γυάρδες ὕψασμα φτειάνεις κουστουμί σύνηθ. Ἡ κου-βαρίστρα ἔχει τόσες λυάρδες κλωστή Πελοπν. (Μάν.) || Ἄσμ. Πέδε λυάρδες φουστάνελα | τοῦ τὴν κάρφαν ἔς τὸν ἀέρα αὐτόθ.

γυλιός ὁ, λόγ. κοιν. γελιός Ἀντίπαρ. Πελοπν. (Βάλτ. Βερεστ. Γαργαλ. Δίβρ. Κορινθ. κ.ά.) Οὐδ. γυλιό Θράκ. (Ἀμόρ.) Πελοπν. (Ὀλυμπ.)

Τὸ ἀρχ. οὐσ. γυλιός. Τὸ οὐδ. γυλιό πιθαν. ἐκ τῆς αἰτιατ. τὸ (ν) γυλιό.

Ὁ δερμάτινος ἢ ἐξ ἀδιαβρόχου ὑφάσματος τετράγωνος σάκκος, περιέχων εἶδη ἀτομικῆς χρήσεως, τὸν ὅποιον φέρουν οἱ πεζοὶ στρατιῶται ἐπὶ τῆς ράχεως, ἐξηρητημένον ἐκ τῶν ὤμων δι' ἱμάντων κοιν.: Ἐχω μισὴ κουραμάνα κ' ἓνα κουτί κονσέρβα ἔς τὸ γυλιό μου κοιν. Πῆρε τὸ γελιό του κ' ἔγιν' ἄρατος (ἐξηφανίσθη) Πελοπν. (Δίβρ.) Τῶνε λέει, θε νὰ πᾶτε μὲ τίς γελιοὶ ὅσ' ἀκούσετε τ' ὄνομά σας Ἀντίπαρ. || Ἄσμ.

Μάννα μ', ἐγὼ κολάστηκα ποτὲ ἤμουν στρατιώτης, μοῦ ἔφαγε ὁ κερᾶς τὸν νῶμο μου καὶ τὸ γυλιό τὴν πλάτη Πελοπν. (Ὀλυμπ.)

